

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten

DATUM	21-9-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	Commissie RGW
STELLER	Frank Puijn	TELEFOONNUMMER	06-53753325
NUMMER	1916	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Onderwerp Statenbrief:

Voortgang Vitale Wijken aanpak

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Voor u ligt het eerste voortgangsbericht over de Vitale Wijken aanpak. De provincie heeft in 2020 met het Rijk en de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Zeist een Regio Deal voor de wijken Overvecht, Batau en Vollenhove gesloten. Daarnaast zijn afspraken gemaakt met de gemeente Amersfoort in de Samenwerkingsovereenkomst voor de wijk Soesterkwartier. De uitvoering van de geplande activiteiten en projecten heeft de afgelopen periode veelal doorgang kunnen vinden. Wel zijn vanwege de beperkingen door de coronacrisis soms aanpassingen nodig geweest in de werkwijze en de manier waarop de contacten met de inwoners en andere betrokkenen werden vormgegeven. In een enkel geval zijn activiteiten noodgedwongen doorgeschoven naar het najaar. Voor het Soesterkwartier hebben de coronabeperkingen tot enkele maanden vertraging geleid bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma voor het Soesterkwartier. Dit uitvoeringsprogramma wordt in cocreatie met de bewoners opgesteld en komt naar verwachting eind 2021 gereed.

Dit voortgangsbericht met een actuele stand van zaken over de Vitale Wijken aanpak wordt u conform eerdere toezegging jaarlijks ter informatie toegestuurd. Het gaat hierbij zowel om de realisatie van de uitvoeringsprogramma's in de wijken als de voortgang van het gezamenlijke kennis- en monitoringsprogramma.

Inleiding

Op 8 december 2020 bent u geïnformeerd over de Vitale Wijken aanpak en zijn aan u de twee overeenkomsten toegezonden die door de provincie zijn gesloten: (1) de Regio Deal Vitale Wijken Overvecht, Batau en Vollenhove en (2) de Samenwerkingsovereenkomst Vitale Wijken Amersfoort voor de wijk Soesterkwartier. Daarnaast bent u op de hoogte gesteld van het uitvoeringsprogramma Regio Deal vitale wijken Overvecht, Batau en Vollenhove 2020/2021.

Met de Vitale Wijken aanpak wordt gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid in de vier wijken en het toekomstperspectief van bewoners en uitvoering gegeven aan de interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk, provincie en gemeenten. Door dicht op de samenleving als 'één overheid' te opereren kan direct worden geschakeld tussen de diverse overheidslagen, kunnen knelpunten (in wet- en regelgeving) gezamenlijk en gericht worden opgelost en leidt de effectieve kennisuitwisseling tussen partijen er bovendien toe dat het gezichtsveld van de diverse overheidslagen wordt verbreed en verdiept. In de overeenkomsten is afgesproken dat partijen gelijkwaardig aan elkaar zijn en het zwaartepunt van de aanpak in de wijken bij de gemeenten ligt. Dit betekent dat de bewoners zelf, samen met wijkprofessionals, lokale partijen en de gemeente, in co-creatie inhoud en sturing geven aan de activiteiten en projecten die worden uitgevoerd. De provincie Utrecht is trekker van het kennis- en monitoringsprogramma en verantwoordelijk voor het inrichten van een Community of Practice waar ervaringen worden uitgewisseld, lessen worden gedeeld en alle gemeenten binnen de provincie kunnen

meedoen. De provincie vervult de rol van kennismakelaar en brengt kennis en expertise in, faciliteert en jaagt aan en zorgt waar nodig voor verbreding en verbinding.

Actuele stand van zaken

Coronapandemie

Het is inmiddels duidelijk dat de (sociale) impact van de coronacrisis grote gevolgen heeft voor kwetsbare gebieden, wijken en buurten. Gemeenten hebben een belangrijke signalerende functie en beschikken over lokale kennis. Er lopen verschillende onderzoeken, ook op wijk- en buurtniveau, die een eerste beeld (zullen) schetsen over effecten van de coronacrisis.

In gemeente Utrecht is er stadsbreed onderzocht welke effecten de coronacrisis heeft op de ontwikkeling van de stad, zowel op korte- als lange termijn. Om een specifiek beeld hiervan te krijgen voor Overvecht zijn de partners in de wijk gevraagd om te duiden welke effecten zij op korte termijn zien en op langere termijn verwachten (zowel negatief als positief) en voor welke groepen deze gelden. Het wijkbureau Overvecht heeft waardevolle input geleverd door wekelijks door de wijk te fietsen en in gesprek te gaan met bewoners. Ook de uitkomsten van vragen aan het bewonerspanel Overvecht (250 bewoners) zijn geanalyseerd. Er wordt onder andere een toename van problematiek geconstateerd op het gebied van inkomen en werk, eenzaamheid, onderwijsachterstand, overlast door jongeren, vervuiling op straat en een grotere zorgvraag met name multiproblematiek en specifieke mentale problemen. Verder is de samenwerking met bewoners bemoeilijkt en heeft die vooral kleinschalig en online plaatsgevonden. De realisatie van activiteiten en projecten uit de uitvoeringsprogramma's vindt zoveel mogelijk doorgang. Er worden echter ook positieve effecten van de coronacrisis gemeld: er is een groter gevoel van verbondenheid ontstaan en er zijn meerdere vrijwilligersinitiatieven gestart, zoals het doen van boodschappen voor elkaar en het bereiden van buurtmaaltijden.

In gemeente Zeist focussen de onderzoeken voor Vollenhove zich voornamelijk op het thema gezondheid en breder m.b.t. de effecten van de coronacrisis voor de bewoners. Uit gesprekken met in de wijk betrokken partners blijken vergelijkbare effecten, zoals deze verwoord zijn voor Overvecht.

In gemeente Nieuwegein is een aantal geplande activiteiten dat was samengevoegd in de 'Maand van de Muntenbuurt' geannuleerd. Het organiseren van grote(re) bijeenkomsten was destijds niet mogelijk.

In het Soesterkwartier is vanwege de coronamaatregelen enkele maanden vertraging opgetreden in het opstellen van een eerste uitvoeringsprogramma. Het college heeft er voor gekozen om het wijkperspectief en het uitvoeringsplan nadrukkelijk op te stellen in co-creatie met de wijk en haar inwoners. In september 2021 zal het participatieproces worden geïntensiveerd en als onderdeel van het gesprek met de wijk zal er onder meer een "Campagnetour Eigenwijken" naar verschillende delen van de wijk reizen om verdere input op te halen: waar is behoefte aan, wat wordt als probleem gezien en vooral waar liggen de kansen?

Bijsturing in de wijken is mogelijk als de opgave daarom vraagt. Die flexibiliteit is geborgd in de aanpak en afspraken en ook als zodanig vastgelegd in overeenkomsten. Op dit moment is het nog te vroeg om de lange termijn effecten van de coronacrisis goed in beeld te krijgen die zou kunnen leiden tot bijsturing van de Vitale Wijken aanpak. Bij het opstellen van de uitvoeringsprogramma's voor 2022 zal dit opnieuw worden beoordeeld. Wel is al gesproken over een eventueel verzoek om de Regio Deal termijn wellicht wat te verlengen. Dit is onderwerp van gesprek in het rijk-regio overleg in november 2021.

Realisatie uitvoeringsprogramma's 2020-2021

In de bijlagen vindt u een drietal voortgangsrapportages waarin de uitvoering van de Regio Deal staat beschreven per wijk. Deze rapportages zijn ook ter informatie aan het Rijk aangeboden.

In Overvecht heeft de coronacrisis ervoor gezorgd dat er creatieve manieren zijn gezocht om de geplande activiteiten zoveel mogelijk door te laten gaan. Er is geen tot weinig vertraging opgelopen in de Regio Deal projecten. Positieve ontwikkeling is dat er meer menging in de woningvoorraad is gerealiseerd en dat het oordeel van bewoners over de wijk positiever is. Hoewel de stijging van de werkloosheidscijfers niet groot is, bestaat de verwachting dat er na het wegvallen van de staatssteun nog extra klappen gaan vallen. Er wordt daarom ingezet op extra ondersteuning van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt met de focus op jongeren tussen 18 en 27 jaar. De gemeenteraad heeft de motie "Focus op jongeren in Overvecht" aangenomen waarin wordt gepleit voor extra aandacht voor het bieden van perspectief (school, werk, zinvolle activiteiten, tegengaan van verveling/depressie) en voorkomen/tegengaan van (ondermijnd) crimineel gedrag. Een hoogtepunt was de uitreiking van de Nationale Vrijwilligersprijs die door minister de Jonge in Overvecht is overhandigd aan het bewonersinitiatief BuurtMaaltijden.

In Batau ligt het accent op de aanpak van de Muntenbuurt: een buurt uit de jaren '80 met een winkelcentrum met woonflats eromheen. Belangrijke actuele thema's zijn het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte, participatie en armoede, het vergroten van de veiligheid en het tegengaan van ondermijning. Daarnaast wordt concreet gewerkt aan de vergroening van de buurt en het verbeteren van de regenwaterinfiltratie. Er wordt veel geïnvesteerd in contacten met ondernemers en inwoners. Recent is er een muurschildering geopend van graffiti

artist Jan is de Man. Hij heeft voorwerpen uit de wijk geportretteerd die zijn aangedragen door omwonende bewoners.

In Vollenhove is de corporatie gestart met de intensieve technische renovatie van woningen in de L-flat (728 woningen, project duurt 3 jaar). De gemeente is in nauwe samenwerking met de corporatie aangesloten met het team voor sociale renovatie (Voor L-kaar) om zonnig ondersteuning en hulpverlening te bieden. In samenwerking met verschillende partijen (buurtzorg jong, welzijnswerk) wordt waar nodig hulp op maat aangeboden. Het aantal initiatieven en projecten groeit waardoor er behoefte is aan overzicht en structuur om tot de gewenste juiste manier van samenwerken te komen. Er is per ambitie een coalitie gevormd die zorgt voor de versterking van de betrokkenheid en samenwerking, het voorkomen van dubbelingen en versnippering en het vergroten van de samenhang tussen de diverse kansen en projecten. Verder wordt gewerkt aan het vergroten van de zichtbaarheid in de wijk, onder andere door het aanstellen van een buurtboa. Na de zomer wordt een nieuw ontmoetingscentrum geopend in de wijk. Parallel aan het uitwerken van kansen en projecten wordt een gebiedsvisie opgesteld. Het inspiratiedocument Parkplan Vollenhove (opmaat naar een gebiedsvisie) is positief ontvangen door de gemeenteraad in Zeist. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is dat fysiek sociaal volgt.

Stand van zaken Soesterkwartier

In het Soesterkwartier wordt samen met de bewoners gewerkt aan het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Tegelijkertijd wordt een lange termijn wijkperspectief ontwikkeld. Er zijn een werkgroep en stuurgroep met bewoners, professionals en vertegenwoordigers van de gemeente ingesteld. De werkgroep en stuurgroep worden voorgezeten en ondersteund door een externe procesbegeleider. Begin juli is het 'Plan van Aanpak Soesterkwartier' voorgelegd aan de stuurgroep waarin het verdere proces staat beschreven. In de bijlage vindt u de Raadsinformatiebrief waarin uitgebreid wordt ingegaan op het proces om vorm en inhoud te geven aan de afspraken uit de Samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en provincie. Het cocreatieproces krijgt na de zomer een stevige impuls en de verwachting is dat het uitvoeringsprogramma eind 2021 kan worden gepresenteerd.

Kennis- en monitoringsprogramma Vitale Wijken aanpak

Het RIVM is in samenwerking met de Universiteit Utrecht en de GGDrU gestart met het kennis- en monitoringsprogramma van de Vitale Wijken aanpak. Binnen dit programma trekken de drie gemeenten uit de Regio Deal samen op met de gemeente Amersfoort. Voor de provincie is het van groot belang dat er een stevig kennis- en monitoringsprogramma wordt neergezet zodat kan worden geleerd welke activiteiten en interventies resultaat opleveren en er in de aanpak tijdig kan worden bijgestuurd. De Community of Practice (CoP) kan worden benut om van elkaar te leren wat werkt, en dit ook verder te verspreiden naar andere gemeenten. Een projectstart-up in januari 2021 is opgevolgd door een inhoudelijke CoP bijeenkomst met de betrokken gemeenten over gemeenschappelijke uitkomstindicatoren. De resultaten en geleerde lessen kunnen ook landelijk worden gedeeld in het kennisnetwerk Regio Deals dat door het Rijk samen met het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is ingericht. Daarnaast onderhouden wij contact met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

In de bijlage is een voortgangsrapportage toegevoegd over de activiteiten uit het eerste halfjaar van 2021. In verschillende sessies met gemeenten en provincie is de scope van de monitoring bepaald en zijn er indicatoren voor de gezamenlijke basisset aan uitkomstindicatoren geselecteerd. Bij de keuze van geschikte indicatoren wordt ook rekening gehouden met de reeds beschikbare Brede Welvaartsindicatoren die zowel door het CBS als door de provincie worden gebruikt. Na de selectie van indicatoren en bronnen is een eerste 'startfoto' gemaakt van de vier wijken. In de bijlage 'Tussenrapportage Monitor Regio Deal Vitale Wijken' is als voorbeeld voor een aantal indicatoren (o.a. bevolkingskenmerken) al een eerste score per wijk gepresenteerd. Hieruit blijkt bijvoorbeeld dat het percentage bewoners met een bijstandsuitkering in Overvecht en Vollenhove hoger is dan in Bataaf en het Soesterkwartier. In het tweede halfjaar van 2021 worden er wijkscans uitgewerkt. De scores op de indicatoren uit de wijkscans worden al zoveel mogelijk benut voor de aanscherping van doelen en activiteiten voor de uitvoeringsprogramma's van de wijken voor 2022. De wijkscans zullen uiteindelijk ook via de Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven (DKH-GSL) worden gecommuniceerd en gepresenteerd. Graag organiseren wij -indien gewenst- voor uw Staten een informatiesessie over de wijkscans als deze producten gereed zijn.

Meekoppelkansen

In de Statenbrief van 8 december 2020 is overzicht gegeven van de vakinhoudelijke samenhangen, raakvlakken en kansen die op voorhand werden gezien. Enerzijds zien wij er op toe dat de uitwerking van de Regio Deal voldoet aan provinciaal beleid. Anderzijds gaan wij actief op zoek naar meekoppelkansen die bijdragen aan onze provinciale doelstellingen. Als zichtbaar partner leggen wij de verbinding naar andere activiteiten en programma's binnen onze provinciale organisatie en helpen in het contact met de Rijksoverheid. Daar waar ambities en doelen van de Vitale Wijken aanpak overlappen met andere programma's wordt ernaar gestreefd om werk met werk te maken. De afgelopen periode is onder meer verbinding gelegd met de programma's Versnelling Woningbouw, Gezonde Leefomgeving, Energietransitie, Verkeersveiligheid en Fiets, en Sport en Bewegen. Ook is er input geleverd voor het opstellen van de Sociale Agenda.

Met de zes ministeries die de Regio Deal mede hebben ondertekend wordt twee keer per jaar een bijeenkomst georganiseerd om elkaar te informeren over de voortgang van projecten, hulpvragen op tafel te leggen en

doorbraken te realiseren. In gezamenlijkheid wordt gezien waar de beleidsinzet en programma's van Rijk, provincie en gemeenten elkaar verder kunnen versterken en het optrekken als één overheid kan worden verbeterd. In 2021 is er intensief overleg geweest over specifieke mogelijkheden voor woningtoewijzing en de aanpak van crimineel vastgoed.

Vervolgproces

Aan PS wordt voorgesteld om de commissie RGW in het najaar (voorlopige datum 3 november) een werkbezoek te laten brengen aan de wijk Overvecht, Utrecht. Er zal dan een toelichting worden gegeven op de aanpak en een aantal concrete projecten worden bezocht. Uiteraard wordt rekening gehouden met de dan geldende coronaregels. Voorgesteld wordt om (in het vervolg) jaarlijks een werkbezoek te organiseren aan één van de wijken en gedurende de looptijd van de Regio Deal de wijken allemaal tenminste een keer te bezoeken. Eind 2021 komt de eerste monitoringsrapportage gereed en zullen de uitvoeringsprogramma's voor 2022 worden gepresenteerd. PS zal hierover nader worden geïnformeerd.

Concreet voorliggende vraag aan Provinciale Staten

Kennismaken van de voortgang van de Vitale Wijken aanpak.

Bijlagen

1. Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht
2. Rapportage Regio Deal Vitale wijken Batau Nieuwegein 2020
3. Rapportage Regio Deal Vitale wijken Vollenhove Zeist 2020
4. Raadsinformatiebrief Stand van Zaken Wijkperspectief en Uitvoeringsplan Vitale Wijken Soesterkwartier d.d. 13 juli 2021
5. Tussenrapportage juli 2021 Monitor Regiodeal Vitale Wijken

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen